

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Модельна навчальна програма

«Мистецтво. 7–9 класи (інтегрований курс)»
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Кондратова Л. Г.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Освітня галузь «Мистецтво»

Вимоги щодо обов'язкових результатів навчання, які забезпечує вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво».

I. Метою мистецької освітньої галузі є цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

II. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі

1. Вільне володіння державною мовою.

Уміння: грамотно висловлювати українською мовою в усній чи письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати й творчість інших осіб; шукати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення національної ідентичності через українське та світове мистецтво; цінування української мови як основи національного мистецтва (літератури, театру, кіно тощо); готовність активно користуватися українською мовою під час спілкування на теми мистецтва.

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами.

Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою.

Уміння: грамотно висловлювати в усній і письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування із застосуванням відповідної лексики; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати і творчість інших осіб; добирати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення своєї етнічної самобутності та української національної ідентичності; сприйняття культурного різноманіття світу через мистецтво.

Здатність спілкуватися іноземними мовами.

Уміння: використовувати іншомовні джерела інформації про мистецтво та іншомовну мистецьку термінологію.

Ставлення: шанування культурного різноманіття, усвідомлення широких можливостей у творчій діяльності зі знанням іноземних мов; усвідомлення необхідності популяризації іноземними мовами культурних надбань України.

3. Математична компетентність.

Уміння: застосовувати математичні поняття і категорії як інструменти під час створення художніх робіт; використовувати математичні знання для

пояснення художньої виразності творів, логіки, структури художньої форми; аналізувати твори мистецтва та створювати власні художні твори за правилами художньої композиції; здійснювати у разі потреби розрахунки для встановлення пропорцій, відношень між величинами, створення об'ємно-просторових композицій, запису ритму, створення сценічних композицій тощо; створювати сценічні композиції, різноманітні художні продукти із використанням медіаресурсів; актуалізувати за допомогою мистецтва математичні поняття і категорії; будувати логіку презентації власних проєктів.

Ставлення: усвідомлення взаємозв'язків математики і мистецтва як універсальних мов на прикладах творів різних видів мистецтва; усвідомлення взаємозумовленості художньо-образного та математичного мислення у становленні особистості; розуміння впливу художнього пізнання на розвиток математичних здібностей і вмінь.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій.

Уміння: спостерігати і відтворювати довкілля в художніх образах засобами різних видів мистецтва; аналізувати роль людини в соціокультурному просторі та її відображення в мистецтві; використовувати технічні засоби для втілення художніх ідей з урахуванням постійного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати знання з природничих наук та використовувати природні ресурси для творчості; застосовувати мистецькі знання і вміння для естетизації навколишнього середовища, розширювати діапазон емоційних переживань через сприйняття довкілля.

Ставлення: сприйняття довкілля і знання з природничих наук як об'єктів для художньо-образної інтерпретації; розуміння естетичних якостей технічних винаходів, усвідомлення взаємовпливу знань природничих наук, техніки, технологій і мистецтва (на прикладі дизайну, ландшафтної архітектури, звукозаписів, сценічних ефектів тощо), художнє осмислення людського досвіду.

5. Інноваційність.

Уміння: виявляти креативність у різних сферах життєтворчості, критично оцінювати та інтерпретувати явища культури з урахуванням взаємодії традицій та інновацій; пропонувати неординарні способи виконання творчих завдань, розвивати критичне мислення щодо власної художньо-творчої діяльності; генерувати і впроваджувати нові мистецькі ідеї у різних сферах життєдіяльності.

Ставлення: відкритість до інновацій і передбачення їхнього позитивного результату, ініціативність щодо участі в мистецьких заходах, творенні нових культурних продуктів; прагнення творчої самореалізації, вираження креативності; відповідальність за особистий і спільний результат у мистецьких проєктах; виявлення прагнення до сталості результату, мультиплікаційності результату; демонстрування впевненості в собі, визначення перспективи діяльності.

6. Екологічна компетентність.

Уміння: використовувати взаємодію «людина — природа» для вираження мистецькими засобами власних емоцій, почуттів, переживань; запобігати негативним впливам інформації на власний емоційний стан; поширювати засобами мистецтва ідеї свідомого споживання.

Ставлення: усвідомлення необхідності гармонійної взаємодії людини і довкілля; сприйняття довкілля як об'єкта для художньо-образної інтерпретації, виявлення емоційно-ціннісного ставлення до життєвого простору, сприйняття природи як естетичного об'єкта.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність.

Уміння: застосовувати цифрові технології для створення, презентації і популяризації художніх образів, мистецьких ідей; визначати художню цінність цифрового контенту; добирати та опрацьовувати художню інформацію у пошуково-дослідницькій та соціокультурній діяльності для пізнання і творення мистецтва; переводити художню інформацію з цифрового формату в нецифровий і навпаки; використовувати інформаційні технології для здобуття

мистецької інформації та формування власного мистецького простору; вирізняти маніпулятивну квазімистецьку інформацію, запобігати негативним інформаційно-технологічним впливам на власний культурний розвиток; оцінювати художню якість створеного цифрового продукту.

Ставлення: усвідомлення естетичного потенціалу цифрових технологій для художньо-творчого самовираження, обробки, поширення мистецьких творів і здійснення віртуальних мистецьких подорожей; розуміння ролі мистецьких засобів у впливі медіатекстів на свідомість людини.

8. Навчання впродовж життя.

Уміння: визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких явищ і процесів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя; розвивати емоційний інтелект; вибудовувати перспективу художнього самовдосконалення, планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва, самовираження через мистецтво; критично оцінювати та аналізувати результати власної творчої діяльності, раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб; здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію.

Ставлення: усвідомлення власних потреб і досягнень у художньому самовираженні; побудова позитивних векторів власної життєвої стратегії; поглиблення власної мотивації творити, інтелектуально розвиватися, зокрема у процесі художнього пізнання; розуміння місії мистецтва у власному житті та впливу мистецької діяльності на успішну самореалізацію, психологічну стабільність; виявлення готовності до пошуку нових способів художнього пізнання; отримання задоволення від спілкування за допомогою мистецтва в різних культурних середовищах.

9. Громадянські та соціальні компетентності.

Громадянські компетентності

Уміння: виробляти активну позицію у творенні естетичного середовища; ефективно взаємодіяти для реалізації громадських мистецьких проєктів; критично аналізувати та оцінювати мистецькі явища як засіб впливу на формування громадянського суспільства; брати участь у культурному житті України, бути причетним до соціокультурних, суспільних та історичних процесів.

Ставлення: шанування національної ідентичності через пізнання українського мистецтва у світовому контексті; усвідомлення причетності до соціокультурних, суспільних та історичних процесів; розуміння значення загальнолюдських цінностей; дбайливе ставлення до народних мистецьких традицій рідного краю та виявлення поваги до надбань інших культур; виявлення активної громадянської позиції у збереженні культурного різноманіття, в утвердженні рівності як основи демократії та визнання особливостей різних культур; шанування досягнень українців у мистецькій і науково-дослідницькій діяльності.

Соціальні компетентності

Уміння: визначати роль мистецтва в соціокультурному просторі; оцінювати соціально-економічні результати культурної діяльності; виявляти партнерські якості, солідарність, зацікавлення в спільному розв'язанні соціальних проблем засобами мистецтва; підтримувати громадські проєкти в культурній сфері.

Ставлення: розуміння важливості мистецтва для соціального розвитку, виявлення поваги до прав і свобод людини як загальнолюдських цінностей, зокрема до свободи слова і думки, втілених у мистецтві; готовність брати участь у волонтерському русі, зокрема в мистецько-просвітницькій діяльності.

10. Культурна компетентність.

Уміння: орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їхній внесок у сталий розвиток суспільства; аналізувати способи вираження і передачі ідей у різних культурах за допомогою мистецтва; розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприйняття мистецтва і художньо-творчої діяльності; інтерпретувати, давати естетичну оцінку явищам і об'єктам навколишнього середовища; створювати художні образи засобами різних видів мистецтва; продукувати ідеї та реалізувати їх; відповідально ставитися до інтелектуальної і культурної власності; визначати різні способи художньої комунікації між суб'єктами мистецького діалогу; розуміти значення комунікації в креативних індустріях.

Ставлення: усвідомлення загальнолюдських, естетичних і художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу; виявлення пошани до мистецького надбання українського народу і гордості за нього, поваги й толерантного ставлення до культурного різноманіття регіонів світу; усвідомлення власної ідентичності у світовій культурній спадщині; потреба пропагування національної культури через власну мистецьку діяльність; розуміння необхідності збереження художнього надбання людства; розуміння важливості естетичних чинників у повсякденному житті.

11. Підприємливість та фінансова грамотність.

Уміння: визначати цілі, планувати і досягати їх; виявляти творчу ініціативу і сприяти її реалізації, зокрема через утілення в практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); використовувати в пошуковій діяльності різні джерела інформації; працювати в команді для виконання художньо-творчих завдань з урахуванням основ культурного менеджменту; знаходити мистецькі форми самовираження в креативних індустріях (економічній діяльності); пояснювати на прикладах реалізації мистецьких проєктів, фестивалів, виставок значення інвестицій у культуру; оцінювати практичне втілення мистецьких проєктів; реалізовувати мистецькі проєкти; презентувати власні надбання.

Ставлення: виявлення активності в процесі пізнання мистецтва; усвідомлення важливості творчої діяльності для самореалізації особистості; прагнення участі в мистецьких заходах і подіях; засудження плагіату; виявлення здатності мислити творчо; сприйняття мистецького твору як форми самовираження людини; демонстрування готовності до партнерства у творчому процесі, самостійності та мобільності у творенні ідей та прийнятті рішень; генерування нових ідей та ініціатив, втілення їх у життя для забезпечення власного добробуту і розвитку суспільства.

III. Базові знання

Мистецька грамотність: художня творчість; твір мистецтва; художній образ як категорія мистецтва; види мистецтва; засоби виразності різних видів мистецтва; загальномистецький словник (тема/сюжет, ритм, гармонія, композиція, контраст, форма тощо); жанри мистецтва; художні стилі й напрями; зміст і смисл у творі мистецтва; читання мистецького тексту; народне і професійне мистецтво; автентичність; стилізація; взаємодія/синтез мистецтв; дизайн; новітні технології в мистецтві; медіамистецтво; взаємовплив мистецтва і науки; культурне різноманіття.

Мистецька діяльність: художня ідея та її втілення; креативність; способи творення художніх образів у різних видах мистецтва; виконавство (хор, соло, ансамбль, гра на музичних інструментах, танець; акторська майстерність тощо); творення візуальних/аудіовізуальних образів (малювання, ліплення, просторове проєктування, декоративні техніки/художні ремесла, екранні образи тощо); мистецький проєкт; мистецькі професії; мистецтво і технології (штучний інтелект, робототехніка тощо).

Мистецька комунікація: вплив мистецтва на особистість; діалог у мистецтві; емоційне та раціональне в мистецтві; форми зберігання мистецтва (усна традиція, запис художнього тексту (нотного, хореографічного, літературного тощо), екранізація, аудіо-, фото-, відеофіксація, музейний простір, колекціонування тощо); медіатекст; сучасні способи та засоби художньої комунікації; нові виміри існування мистецьких творів (інтерактивність, мультимедійність, масмедійність, гіпертекст тощо); сучасні комунікаційні та комунікативні технології; джерела інформації про мистецтво.

Освітня мета вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво. 7-9 класи»

Програма є органічним продовженням модельної програми «Мистецтво. 5-6 класи» (авторки Кондратової Л.Г.). Згідно з авторською концепцією збережено структурні елементи програми, розподіл на музичну та образотворчі складові, види мистецької діяльності тощо.

Очікуваним результатом навчання за програмою є формування в здобувачів освіти комплексу мистецьких компетентностей в процесі вивчення мистецтва різних епох минулого та сучасного мистецтва.

Метою програми є цілісний різнобічний розвиток успішної особистості учня у процесі формування мистецької грамотності опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації в міжкультурному комунікаційному просторі; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в сфері мистецької діяльності та комунікації; розкриття творчого потенціалу, залучення до культурних мистецьких подій та процесів в Україні.

Досягнення поставленої мети досягається за умови дотримання таких **завдань загальної мистецької освіти:**

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;
- формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації;
- розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі, які передбачають, що учень/учениця:

— опанує різні види, жанри та стилі мистецтва, інтерпретує художні образи, набуває досвіду емоційних переживань, розвиває ціннісне ставлення до мистецтва;

— розвиває художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва;

— пізнає себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами, розвиває емоційний інтелект;

— використовує інформаційне й цифрове середовище у власній творчості та художній мистецькій комунікації.

Для досягнення очікуваних результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі програмою пропонуються такі **види мистецької діяльності:**

7 клас. Музична складова інтегрованого курсу

Сприймання творів мистецтва

Аналіз музичної мови, засобів виразності художніх образів, втілення художньої ідеї у творах, способів творення художніх образів у музичних творах, розпізнавання музичних творів, тембрів голосів та тембрів музичних інструментів на слух тощо. Розпізнавання на слух, зорово базових засобів художньої виразності різних видів і жанрів мистецтва, стильових ознак музичного мистецтва, наведення прикладів творів різних видів, жанрів, стилів. Сприймання, інтерпретація та аналіз творів театрального, хореографічного мистецтва, кіномистецтва (в т.ч. мультиплікації), циркового мистецтва як прикладів синтезу мистецтв.

Створення художніх образів у процесі виконавської мистецької діяльності

Виконання пісень

Створення художніх образів у процесі виконання пісень (хором, соло, ансамблем, без супроводу — а капела, з акомпанементом, під фонограму), набуття досвіду здійснення вокальної мелодійної та ритмічної імпровізації.

Музикування

Створення художніх образів у процесі музикування — гри на музичних інструментах (традиційних та/або електронних музичних інструментах), набуття досвіду здійснення інструментальної, ритмічної імпровізації.

Рухи під музику

Створення художніх образів у процесі виконання рухів під музику, набуття досвіду здійснення танцювальної творчості (пластичної імпровізації, пластичного інтонування).

Театралізація, інсценізація, ігрова та проектна діяльність

Створення художніх образів у процесі інсценізації пісень, у театралізованій творчості, набуття досвіду здійснення театралізованої імпровізації, розвиток акторської майстерності, розвиток творчих здібностей в ігровій діяльності, участь у створенні мистецьких проектів тощо.

7 клас. Образотворча складова інтегрованого курсу

Сприймання творів мистецтва

Сприймання та інтерпретація різних видів і жанрів творів образотворчого мистецтва (графіки, живопису, скульптури, архітектури, фотомистецтва, дизайну, кіномистецтва, хореографії, телебачення), творів образотворчого мистецтва різних стилів. Сприймання та інтерпретація народних творів декоративно-прикладного та декоративно-ужиткового мистецтва. Аналіз засобів виразності художніх образів, втілення художньої ідеї у творах, способів творення художніх образів, художньої мови та стильових ознак у творах образотворчого мистецтва різних видів, жанрів, стилів та напрямів.

Мистецька художньо-творча діяльність: художньо-творче самовираження в різних видах образотворчої мистецької діяльності: тренувальні вправи, творчі завдання.

Виконання тренувальних, навчальних вправ

Виконання короткочасних тренувальних вправ, оволодіння різними образотворчими техніками, створення ескізів, схем; відпрацювання основних елементів для подальшої творчої мистецької діяльності, підготовка до виконання творчих завдань: вправи в повітрі, вправи олівцем, вправи фарбами,

вправи на засвоєння прийомів ліплення, виконання ескізів, виконання композиційних схем, аналіз пропорцій, будови тіла, аналіз натурної постановки, пояснення послідовності дій.

Практична мистецька діяльність, виконання творчих мистецьких завдань

Втілення художньої ідеї у процесі мистецької діяльності. Виявлення креативності та набуття досвіду в способах творення художніх образів у різних видах, жанрах образотворчого мистецтва (графіки, живопису, скульптури, архітектури, фотографії, дизайну, декоративно-ужиткового мистецтва тощо). Набуття практичних навичок і досвіду створення візуальних образів (малювання, ліплення, розпис, декорування, просторове проектування тощо), дотримання основних законів композиції, зображень об'єктів навколишнього світу різними засобами, оволодіння різними образотворчими техніками, створення схем, ескізів, аналіз пропорцій, виконання завдання різними засобами і способами (експериментування, поєднання, візуалізація різними художніми засобами для реалізації мистецьких ідей).

Ігрова та проєктна діяльність

Участь у мистецьких проєктах, пізнання мистецьких професій, залучення до творчих ігрових видів мистецької діяльності.

8-9 класи. Інтегрований курс «Мистецтво»

Засвоєння нового матеріалу

Знайомство з новими поняттями, термінами, дослідження історії розвитку мистецького явища, перегляд відео. Проведення порівнянь, зіставлень, ведення мистецьких нотаток та мистецьких словничків.

Сприймання творів мистецтва

Сприймання та інтерпретація різних видів і жанрів, стилів та напрямів творів мистецтва (музичного мистецтва, графіки, живопису, скульптури, архітектури, фотомистецтва, дизайну, кіномистецтва, хореографії, телебачення), творів мистецтва різних стилів та напрямів. Сприймання та інтерпретація. Аналіз засобів виразності художніх образів, втілення художньої ідеї у творах, способів творення художніх образів, художньої мови та стильових ознак у творах мистецтва різних видів, жанрів, стилів та напрямів.

Мистецька діяльність: художньо-творче самовираження в різних видах музичної, образотворчої мистецької діяльності: тренувальні вправи, творчі завдання, виконання пісень, імпровізація, творчі завдання, мистецькі проєкти.

Практична мистецька діяльність, виконання творчих мистецьких завдань. Ігрова та проєктна діяльність

Мистецькі квести. Участь у мистецьких проєктах, пізнання мистецьких професій, залучення до творчих ігрових видів мистецької діяльності.

Узагальнення вивчення. Підбиття підсумків роботи за урок.

Тематична структура програми інтегрованого курсу «Мистецтво» (7–9 класи)

Цикл базового предметного навчання базової середньої освіти. 7-9 класи

70 годин на рік (2 години на тиждень).

35 годин на рік (1 година на тиждень).

7 КЛАС

СУЧАСНІ МИСТЕЦЬКІ ОБРІЇ

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/ інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Тема І. Сучасне мистецтво в житті людей		
Сучасне мистецтво в житті людей/ Музична складова		
<p style="text-align: center;"><i>Мистецька грамотність</i></p> <p>1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва</p> <p>Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів мистецтва, розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва, виявляє характерні особливості твору мистецтва, наводить приклади із знайомих творів за характерними ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного виду, жанру в новому для себе творі.</p> <p>Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів музичного мистецтва; розрізняє засоби виразності музичного мистецтва, встановлює зв'язки між народним і професійним мистецтвом.</p> <p>Орієнтується в особливостях українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю, виявляє обізнаність у мистецтві етносів України та різних народів світу, наводить приклади використання етнічних мотивів у творах митців, зокрема у творах українських письменників.</p> <p>Орієнтується в поняттях обробка та аранжування музики, види аранжування в інструментальній та вокальній музиці, наводить приклади особливостей</p>	<p>Сучасне мистецтво та його роль в житті людей. Музичне мистецтво, яке оточує людей. Особливості українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю. Музичне мистецтво, традиції, видатні митці рідного краю.</p> <p>Поняття народна музика, обробка народної музики. Музичний фольклор України. Народні українські традиції та обряди у фольклорі та професійній музиці.</p> <p>Українська етнічна музика. Історія розвитку мистецтва етносів України. Використання етнічних мотивів у професійній музиці.</p> <p>Вокальні та інструментальні імпровізації, приклади їх в народній музиці.</p> <p>Етнічна музика різних народів світу. Використання етнічних мотивів у творах митців.</p> <p>Поняття обробка та аранжування в музиці. Аранжування та обробка в народній та академічній музиці. Види аранжування в інструментальній та вокальній музиці.</p> <p>Оригінальні музичні твори та варіанти їхніх обробок, аранжувань.</p> <p>Вокальні та інструментальні імпровізації, приклади їх в сучасній, академічній музиці.</p>	<p>Оволодіння основами музичної грамотності. Знайомство з роллю сучасного мистецтва в житті людей, музичними інструментами, творчістю композиторів, з мистецтвом рідного краю, творчістю композиторів та митців рідного краю. Пізнання української етнічної музики, етнічної музики різних народів світу, ознайомлення з прикладами використання етнічних мотивів у творах митців.</p> <p>Знайомство з музичним фольклором України, народними українськими традиціями та обрядами, використанням фольклору в професійній музиці.</p> <p>Огляд прикладів обробок музики та аранжування в музиці, видів аранжування в музичному мистецтві, вокальними та інструментальними імпровізаціями тощо.</p> <p>Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом учителя.</p>

аранжування та обробки в народній та академічній музиці.

Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності з видами аранжування в інструментальній та вокальній музиці, а також встановлює зв'язки народного мистецтва із сучасними мистецькими тенденціями.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає твори мистецтва, інтерпретує твори вербально та залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів, жанрів мистецтва для пояснення власного враження та висловлює своє ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію. Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них, реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю.

Виконує народні пісні/обробки пісень/сучасні твори на фольклорній основі тощо; бере участь у виконавській творчості: співає, зокрема народні пісні та їхні обробки (в хорі/ансамблі/соло), грає на елементарних музичних інструментах. Самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації, імпровізує, поєднує різні засоби та способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання

Зміст і смисл, теми/сюжети творів музичного мистецтва. Знайомство з творчістю композиторів авторів музичних творів. Особливості мистецьких професій музичного мистецтва.

Сприймання, інтерпретація творів мистецтва, здійснення аналізу, інтерпретації та критичного оцінювання творів мистецтва.

Виконання пісень (зокрема народних та їхніх обробок) хором, соло, ансамблем, формування навичок і набуття досвіду та здійснення вокальної (мелодійної), інструментальної ритмічної імпровізації. Музикування, створення музичного супроводу, інструментальної ритмічної імпровізації. Виконання пластичних рухів під музику, пластична імпровізація.

Театралізована творчість, ігрова діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів.

творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом.

Демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для втілення творчого задуму.

Реалізує ідеї самостійно або в групі, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використовує знання й уміння з інших освітніх галузей.

Спостерігає, досліджує довкілля, застосовує результати спостережень у мистецькій діяльності: музикування, пластичні рухи, використовує художню літературу для створення власних творів мистецтва, бере участь у проектній діяльності.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні та слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів, усвідомлено самовдосконалюється.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує та може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею.

Пояснює свої бажання і можливості у творчості, розуміє власні сильні сторони, враховує свої досягнення під час самопрезентації, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення.

Визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження, виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами.

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей. Оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість; демонструє свої досягнення, презентує результати власної творчості публічно.

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації

Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації, обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір.

Самостійно шукає й добирає аудіо-, відео-, ілюстративні та текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання, самостійно впорядковує дібрані матеріали, розрізняє первинні й вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання та здобуття знань про мистецтво. Визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії, виявляє і з урахуванням відповідальності використовує ліцензований/авторський продукт, зокрема у власній мистецькій діяльності.

Сучасне мистецтво в житті людей / Образотворча складова

Мистецька грамотність

1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Пізнає та розширює знання про засоби художньої виразності, художню мову різних видів, жанрів образотворчого мистецтва; наводить приклади творів. Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів мистецтва, розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва встановлює зв'язки між народним і професійним мистецтвом.

Орієнтується в особливостях українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю, виявляє обізнаність у мистецтві етносів України і різних народів світу. На прикладах встановлює зв'язки народного мистецтва із сучасними мистецькими тенденціями.

Досліджує синтез мистецтв у творах, зв'язки між видами мистецтва; встановлює зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань. Досліджує зв'язки, встановлює аналогії між художніми образами у творах різних видів мистецтва/різних авторів. Наводить приклади синтезу мистецтв, порівнює художній образ і явища навколишнього середовища. Розпізнає характерні риси різних видів образотворчого мистецтва; розрізняє засоби художньої виразності та наводить приклади творів образотворчого мистецтва; характеризує особливості технік виконання творів образотворчого мистецтва.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає твори різних видів, жанрів мистецтва; аргументовано інтерпретує твори, формулює своє ціннісне ставлення до них, використовуючи власний

Сучасне образотворче мистецтво та його роль в житті людей. Образотворче мистецтво, яке оточує людей, зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань. Історія розвитку розпису, кераміки, вишивки, писанкарства, витинанки, народної іграшки та ін. в Україні. Символіка, традиційна орнаментика, колір та техніки у декоративно-ужитковому мистецтві. Особливості впливу народних традицій на сучасне образотворче мистецтво.

Українське декоративно-ужиткове народне мистецтво рідного краю, традиції, видатні митці рідного краю. Регіональна символіка, українські осередки народного мистецтва.

Народний одяг. Ескізи одягу з урахуванням національних традицій і сучасних тенденцій у моді.

Використання народних мотивів, стилізації в образотворчому мистецтві. Прийоми стилізації у декоративно-ужитковому мистецтві.

Архітектурні пам'ятки рідного краю, України. Збереження пам'яток архітектури як художнього надбання людства. Синтез мистецтв у творах, зв'язки між видами, жанрами мистецтва.

Вплив національних традицій на розвиток сучасного українського мистецтва і на його інтеграцію у світову мистецьку культуру як самобутнього та оригінального мистецтва.

Зміст і смисл, теми/сюжети творів образотворчого мистецтва. Знайомство з творчістю авторів творів. Особливості мистецьких професій.

Пізнання явищ мистецтва; засвоєння відповідної мистецької термінології.

Оволодіння мистецькою термінологією образотворчого мистецтва, знаннями про засоби виразності різних видів образотворчого мистецтва. Участь у бесідах, обговореннях, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок, здійснення досліджень під керівництвом учителя.

Сприймання та інтерпретація творів образотворчого мистецтва, здійснення аналізу, інтерпретації і критичного оцінювання художньої мови та художніх образів у творах мистецтва.

Виконання тренувальних, навчальних вправ.

Практична мистецька творча діяльність із втілення художньої ідеї, набуття досвіду в способах

досвід; користується довідниковими/енциклопедичними джерелами для подолання труднощів під час аналізу творів, зіставляє з іншими творами, опрацьованими раніше, виокремлює цінності, закладені у творі мистецтва, ідентифікує їх зрозумілість для себе, формулює оцінні судження про твір мистецтва, пов'язує зміст твору і соціокультурний контекст.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, фактури, засоби дизайну, знання та уміння з інших освітніх галузей, свідомо враховує закони композиції для реалізації творчого задуму. Розробляє сценографічне оформлення відповідно до сценічного/екранного образу, використовує художні засоби (ракурси/ плани/освітлення) під час фільмування.

Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей, використовує етномотиви у власній творчості, імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами (зокрема цифровими) для реалізації мистецької ідеї, пропонує різні варіанти втілення, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації.

Створює зображення під час експерименту з кольорами, лініями, формами тощо (графічні, живописні, пластичні, анімаційні, відео тощо), опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю. Спостерігає, досліджує навколишнє середовище, стежить за мистецькими подіями, явищами.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

творення художніх образів у різних видах образотворчого мистецтва, імпровізування (експериментування, поєднування, візуалізування тощо) художніми засобами (зокрема цифровими) для реалізації мистецької ідеї, пропонування різних варіантів втілення, використання різних технік у мистецькій діяльності.

Створення візуальних образів (малювання, ліплення, просторове проектування тощо).

Експериментування, поєднання, візуалізація різними художніми засобами для реалізації мистецьких ідей, дотримання основних законів композиції, зображень об'єктів навколишнього світу різними засобами. Участь у мистецьких проєктах, пізнання мистецьких професій.

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного

Оцінює власні мистецькі здобутки; оцінює власні успіхи та досягнення, зауважує помилки та частково самостійно виправляє їх. Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує та може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення, визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження. Аргументує свою позицію під час обговорень творів мистецтва, виконує різноманітні ролі, співпрацюючи в групах над мистецькими і дослідницькими проєктами, виявляє толерантність і доброзичливість під час порівняння різних творчих ідей, аналізує власні емоції від творів різних видів мистецтва.

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації

Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації. Обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір, розрізняє первинні та вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання й здобуття знань про мистецтво.

середовища у власній творчості та художній комунікації. Розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

Тема II. Нові тенденції сучасного мистецтва

Нові тенденції сучасного мистецтва / Музична складова

Мистецька грамотність

1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів мистецтва в новітніх музичних явищах, розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва, виявляє характерні особливості сучасних творів мистецтва, наводить приклади зі знайомих творів за характерними ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного виду, жанру в новому для себе творі.

Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів музичного мистецтва; розрізняє засоби виразності музичного мистецтва, встановлює зв'язки між народним і професійним мистецтвом.

Орієнтується в музичних явищах та сучасних тенденціях мистецтва, виявляє обізнаність у мистецтві в музичних явищах XX — початку XXI століття, наводить приклади.

Орієнтується в поняттях джазова музика, рок-музика, популярна музика, наводить приклади особливостей використання електронних музичних інструментів та електронної музики.

Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності в інструментальній та вокальній музиці та встановлює зв'язки народного мистецтва із сучасними мистецькими тенденціями.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає твори мистецтва, інтерпретує твори вербально та залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів, жанрів мистецтва для пояснення власного враження

Музичні явища та сучасні тенденції мистецтва. Характеристика музичних явищ XX — початку XXI століття.

Особливості розвитку напрямів музики XX — початку XXI ст.: джазова музика, рок-музика, популярна музика.

Історія розвитку авторської пісні в Україні та країнах зарубіжжя. Шансон як музичне явище. Знайомство із сучасною електронною музикою. Електронні музичні інструменти. Використання цифрових технологій для створення сучасних обробок академічної та народної музики.

Творчість композиторів та сучасних виконавців інструментальної та вокальної музики. Новітні музичні жанри: рок-опера, мюзикл тощо.

Сучасні тенденції театральної музики. Музика та хореографія. Новітні тенденції та нові танцювальні напрями, стилі й жанри.

Новітні тенденції синтезу мистецтв у різних видах театру.

Музика в кіно та мультиплікації. Новітні тенденції кіномистецтва, хореографії, мультиплікаційних та анімаційних фільмів.

Зміст і смисл, теми/сюжети творів музичного мистецтва. Калейдоскоп жанрів сучасної вокальної та інструментальної музики. Особливості новітніх мистецьких професій початку XXI століття.

Знайомство із засобами художньої виразності, характерними ознаками різних напрямів сучасного музичного, хореографічного, театрального та кіномистецтва.

Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом вчителя, використання цифрових технологій та медіатекстів.

Сприймання, інтерпретація музичних творів джазової музики, рок-музики, популярної музики.

Аналіз, інтерпретації та критичне оцінювання змісту, тем/сюжетів, особливостей засобів виразності авторської пісні, творів електронної музики, творів хореографії. Сприймання особливостей художніх образів творів, характерних

та висловлює своє ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію. Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них, реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю.

Виконує народні пісні/обробки пісень/сучасні твори на фольклорній основі тощо; бере участь у виконавській творчості: співає, зокрема народні пісні та їхні обробки (в хорі/ансамблі/соло), грає на елементарних музичних інструментах. Самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації, імпровізує, поєднує різні засоби та способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом.

Демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму.

Реалізує ідеї самостійно або в групі, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використовує знання та уміння з інших освітніх галузей.

Спостерігає, досліджує докільця, використовує результати спостережень у мистецькій діяльності: музикування, пластичні рухи, використовує художню літературу для створення власних творів мистецтва, бере участь у проєктній діяльності.

ознак інструментальних, вокальних, сучасних творів музичного мистецтва.

Виконання сучасних та народних пісень та їхніх обробок (хором, соло, ансамблем), набуття досвіду здійснення вокальної (мелодійної) та ритмічної імпровізації.

Музикування, створення музичного супроводу, інструментальної ритмічної імпровізації. Виконання пластичних рухів під музику, пластична імпровізація. Театралізована творчість, ігрова діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні та слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів, усвідомлено самовдосконалюється.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує та може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею.

Пояснює свої бажання та можливості у творчості, розуміє власні сильні сторони, враховує свої досягнення під час самопрезентації, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення.

Визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості й право на самовираження, виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва та створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами.

Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей. Оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість; демонструє власні досягнення, презентує результати власної творчості публічно.

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації

Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації, обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір.

Самостійно шукає та добирає аудіо-, відео-, ілюстративні та текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання, самостійно впорядковує дібрані матеріали, розрізняє первинні та вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про мистецтво. Визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії, виявляє і з урахуванням відповідальності використовує ліцензований/ авторський продукт, зокрема у власній мистецькій діяльності.

Нові тенденції сучасного мистецтва / Образотворча складова

Мистецька грамотність

1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Пізнає та розширює знання про засоби художньої виразності, художню мову різних видів, жанрів образотворчого мистецтва; наводить приклади творів. Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів мистецтва, різних видів дизайну, розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів

Мистецькі явища та сучасні тенденції в образотворчому мистецтві. Характеристика мистецьких явищ ХХ — початку ХХІ ст. у різних видах образотворчого мистецтва.

Сучасні тенденції розвитку архітектури міст і селищ, побудова екстер'єру та інтер'єру житла; ескізи проєктів сучасного житла, офісних приміщень, макети екстер'єру та інтер'єру.

Особливості розвитку сучасного професійного живопису України, нове життя розвитку монументального живопису у вигляді стінописів

Пізнання явищ та сучасних тенденцій в образотворчому мистецтві; засвоєння відповідної мистецької термінології. Оволодіння мистецькою термінологією образотворчого мистецтва, знаннями про засоби виразності різних видів дизайну. Участь у бесідах, обговореннях, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок, здійснення досліджень під керівництвом учителя.

мистецтва, встановлює зв'язки між народним та професійним мистецтвом.

Орієнтується в особливостях мистецьких явищ та сучасних тенденціях в образотворчому мистецтві. Розбирається в різних видах дизайну, сучасних тенденціях, знає використання різних технік та цифрових і медіатехнологій для створення творів образотворчого мистецтва України й зарубіжжя.

Досліджує синтез мистецтв у творах, зв'язки між видами мистецтва; встановлює зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань. Досліджує зв'язки, встановлює аналогії між художніми образами у творах різних видів мистецтва/різних авторів. Наводить приклади синтезу мистецтв, порівнює художній образ і явища навколишнього середовища. Розпізнає характерні риси різних видів образотворчого мистецтва; розрізняє засоби художньої виразності та наводить приклади творів образотворчого мистецтва; характеризує особливості технік виконання творів образотворчого мистецтва.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає твори різних видів, жанрів, мистецтва; аргументовано інтерпретує твори, формулює своє ціннісне ставлення до них, використовуючи власний досвід; користується довідниковими/енциклопедичними джерелами для подолання труднощів під час аналізу творів, зіставляє з іншими творами, опрацьованими раніше, виокремлює цінності, закладені у творі мистецтва, ідентифікує їх зрозумілість для себе, формулює оцінні судження про твір мистецтва, пов'язує зміст твору і соціокультурний контекст.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, фактури, засоби дизайну, знання та уміння з інших освітніх

(муралів), поява поняття інтер'єрного живопису та офісної картини тощо. Нові напрями в розвитку графіки, скульптури. Твори сучасної графіки, скульптури, характеристика сучасних творів, які оточують людей на вулицях, у парках.

Використання різних технік створення творів образотворчого мистецтва.

Дизайн як мистецьке явище. Історія розвитку дизайну в Україні та країнах зарубіжжя. Види дизайну: графічний, промисловий, ландшафтний тощо. Комп'ютерний, вебдизайн. Види дизайнерської діяльності (графічний, промисловий, ландшафтний тощо).

Ескізи дизайну середовища; ескізи одягу з урахуванням національних традицій і сучасних тенденцій у моді; ескізи для різних видів поліграфічної продукції.

Моделювання транспортних засобів, побутових предметів на основі природних форм. Цифрові та медіатехнології у процесі створення дизайнерського продукту.

Використання цифрових технологій для створення сучасних творів образотворчого мистецтва.

Творчість сучасних митців образотворчого мистецтва. Сучасні тенденції образотворчої діяльності в театрі та кіномистецтві, костюми, реквізит, хореографія в театрі. Синтез мистецтв у різних видах театру.

Образотворче мистецтво в кіно та мультиплікації. Історія розвитку кіномистецтва, хореографії, мультиплікаційних та анімаційних фільмів.

Зміст і смисл, теми/сюжети творів образотворчого мистецтва. Калейдоскоп жанрів образотворчого мистецтва. Особливості новітніх мистецьких професій початку XXI століття.

Сприймання, інтерпретація творів різних видів, жанрів образотворчого мистецтва, творів різних видів дизайну. Виконання тренувальних, навчальних вправ, оволодіння різними образотворчими техніками, створення ескізів, схем; відпрацювання основних елементів орнаменту, ліплення, підготовка до виконання творчих завдань.

Виконання творчих завдань різними засобами і способами із застосуванням різних прийомів, художніх технік, матеріалів, форматів, імпровізація з кольорами, лініями, формами з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій. Набуття практичних навичок щодо застосування різних технік, прийомів та матеріалів для реалізації творчого задуму у різних видах образотворчого мистецтва. Ескізи проєктів, макети екстер'єру й інтер'єру.

Створення ескізів дизайну середовища; ескізів одягу з урахуванням національних традицій та

галузей, свідомо враховує закони композиції для реалізації творчого задуму. Розробляє сценографічне оформлення відповідно до сценічного/екранного образу, використовує художні засоби (ракурси/ плани/освітлення) під час фільмування.

Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей, використовує етномотиви у власній творчості, імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами (зокрема цифровими) для реалізації мистецької ідеї, пропонує різні варіанти втілення, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації.

Створює зображення під час експерименту з кольорами, лініями, формами тощо (графічні, живописні, пластичні, анімаційні, відео тощо), опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю. Спостерігає, досліджує навколишнє середовище, стежить за мистецькими подіями, явищами.

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Оцінює власні мистецькі здобутки; оцінює власні успіхи та досягнення, зауважує помилки та частково самостійно виправляє їх. Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує та може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення, визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму,

сучасних тенденцій у моді; ескізи для різних видів поліграфічної продукції.

Моделювання транспортних засобів, побутових предметів на основі природних форм. Цифрові та медіатехнології у процесі створення дизайнерського продукту тощо.

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження. Аргументує свою позицію під час обговорень творів мистецтва, виконує різноманітні ролі, співпрацюючи в групах над мистецькими та дослідницькими проектами, виявляє толерантність і доброзичливість під час порівняння різних творчих ідей, аналізує власні емоції від творів різних видів мистецтва.

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації

Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації. Обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір, розрізняє первинні та вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про мистецтво.

8 КЛАС

МИСТЕЦТВО РІЗНИХ ЕПОХ

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/ інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Тема I. Подорож мистецтвом минулих епох		
<p style="text-align: center;"><i>Мистецька грамотність</i></p> <p>1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва</p> <p>Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів, стилів і напрямів мистецтва, розрізняє спільне та відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів і стилів мистецтва, виявляє характерні особливості твору мистецтва, наводить приклади зі знайомих творів за характерними ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного виду, жанру в новому для себе творі, виявляє стильові особливості твору мистецтва, наводить приклади зі знайомих творів за стильовими ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного стилю в новому для себе творі.</p> <p>Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів, стилів мистецтва; розрізняє засоби виразності мистецтва, встановлює зв'язки між народним і професійним мистецтвом.</p> <p>Орієнтується в стильових особливостях мистецтва різних епох минулого, виявляє обізнаність у мистецтві античного, візантійського, романського, готичного стилів та стилю епохи Відродження. Пізнання особливостей розвитку стилів минулих століть у мистецтві України.</p> <p>Орієнтується в поняттях стиль, стильові особливості творів, у теорії мистецтв стилів минулих епох. В особливостях архітектури, скульптури, живопису, музичного, театрального та декоративного мистецтва, моди, дизайну інтер'єру античного, візантійського, романського, готичного стилів та стилю епохи Відродження.</p>	<p>Стилі та напрями мистецтва минулих епох.</p> <p>Античний стиль в мистецтві. Історія розвитку мистецтва Давньої Греції й Давнього Риму. Особливості розвитку архітектури, скульптури, живопису, театрального, декоративного та музичного мистецтва Давньої Греції й Давнього Риму. Історія розвитку театрального мистецтва. Мода античного стилю та дизайн приміщень. Мистецтво та культура грецьких міст Причорномор'я.</p> <p>Історія розвитку епохи мистецтва Візантії. Візантійський стиль у мистецтві епох та його особливості. Вплив мистецтва Візантії на мистецтво наступних епох. Історія розвитку романської та готичної епох. Особливості розвитку архітектури, скульптури, живопису, декоративного, музичного мистецтва, театрального мистецтва романського та готичного стилю. Мода і стиль, дизайн інтер'єру епох.</p> <p>Пам'ятки українського мистецтва в романському та готичному стилях. Історія, культурні традиції.</p> <p>Мистецтво епохи Відродження, тенденції, мистецькі традиції, особливості історії розвитку архітектури, скульптури, живопису, декоративного та музичного театрального мистецтва, особливості стилів цих епох і стильових особливостей мистецтва.</p> <p>Зміст і смисл, теми/сюжети творів мистецтва минулих епох, особливості художніх стилів. Знайомство з творчістю мистецтв художніх творів. Особливості професій, пов'язаних із мистецтвом.</p>	<p>Оволодіння основами мистецької грамотності. Знайомство з історією розвитку мистецтва минулих століть: античного, візантійського, романського, готичного стилів та стилю епохи Відродження.</p> <p>Знайомство з творчістю митців, прикладами утілення стильових ознак у творах архітектури, скульптури, живопису, музичного та декоративного й театрального мистецтва минулих епох. Шедеври мистецтва різних стилів минулих епох.</p> <p>Оволодіння теорією мистецтв античного, візантійського, романського, готичного стилів та стилю епохи Відродження.</p> <p>Пізнання теорії мистецтв (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок для здійснення досліджень під керівництвом вчителя.</p>

Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності в шедеврах мистецтва античного, візантійського, романського, готичного стилів та стилю епохи Відродження, встановлює зв'язки мистецтва минулих епох із сучасними мистецькими тенденціями.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає твори мистецтва, інтерпретує твори вербально і залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів, жанрів та стилів мистецтва для пояснення власного враження та висловлює власне ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію, інтерпретує твори різних видів, жанрів, стилів (напрямів тощо) мистецтва, використовуючи власний досвід; зіставляє з іншими творами, опрацьованими раніше.

Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них, реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах та стилях мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські вміння, творчі вміння з образотворчої мистецької діяльності для реалізації творчого задуму.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах, жанрах і стилях мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські вміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань у мистецькій діяльності, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю, імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами (зокрема цифровими) для реалізації мистецької ідеї, пропонує різні варіанти втілення, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації.

Сприймання, інтерпретація творів мистецтва різних епох, стилів і напрямів, здійснення аналізу, інтерпретації та критичного оцінювання творів мистецтва.

Виконання пісень (в тому числі й народних та їхніх обробок) хором, соло, ансамблем, формування навичок і набуття досвіду та здійснення вокальної (мелодійної), інструментальної ритмічної імпровізації. Театралізована творчість, ігрова діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів. Проєктна мистецька діяльність, виконання творчих вправ, дослідницьких та пошукових завдань. Виконання творчих завдань з архітектури, скульптури, живопису, театрального музичного та декоративного мистецтва, мистецтва дизайну.

Створює зображення під час експерименту з кольорами, лініями, формами тощо (графічні, живописні, пластичні, анімаційні, відео тощо), опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою мистецькою діяльністю.

Виконує пісні/обробки народних пісень; бере участь у виконавській творчості. Самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації, імпровізує, поєднує різні засоби та способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення в образотворчій діяльності, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи серед них ті, що є викликом, застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, фактури, засоби дизайну, знання та вміння з інших освітніх галузей, свідомо враховує закони композиції для реалізації творчого задуму.

Демонструє музичні, акторські та інші виконавські вміння, творчу майстерність для реалізації творчого задуму.

Реалізує ідеї самостійно або в групі, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використовує знання та вміння з інших освітніх галузей, наводить приклади синтезу мистецтв, використовує етномотиви у власній творчості.

Спостерігає, досліджує довкілля, використовує результати спостережень у мистецькій діяльності: музикування, пластичні рухи, використовує художню літературу для створення власних творів мистецтва, бере участь в образотворчій діяльності, використовує різні техніки виконання завдань та бере активну участь у проєктній діяльності.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків в різних стилях

Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні та слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів, усвідомлено самовдосконалюється.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує і може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею.

Пояснює свої бажання і можливості у творчості, розуміє власні сильні сторони, враховує свої досягнення під час самопрезентації, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення.

Визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження, виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами.

Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей. Оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість; демонструє свої досягнення, презентує результати власної творчості публічно.

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації

мистецтва; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації, обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір.

Самостійно шукає та добирає аудіо-, відео-, ілюстративні й текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання, самостійно впорядковує дібрані матеріали, розрізняє первинні та вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про мистецтво. Визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії, виявляє і з урахуванням відповідальності використовує ліцензований/ авторський продукт, зокрема у власній мистецькій діяльності.

Тема II. У світі мистецтва минулих епох

Мистецька грамотність

1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів, стилів та напрямів мистецтва в мистецьких явищах, розрізняє спільне та відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва, виявляє характерні особливості сучасних творів мистецтва, наводить приклади зі знайомих творів за характерними ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного виду, жанру, стилю в новому для себе творі, спостерігає, досліджує навколишнє середовище, стежить за мистецькими подіями, явищами, фіксує ідеї для творчості.

Стилі та напрями мистецтва минулих епох.

Стиль бароко та рококо в мистецтві. Історія розвитку мистецтва бароко, рококо в різних країнах зарубіжжя та України. Особливості розвитку архітектури, скульптури, живопису, декоративного, театального та музичного мистецтва епохи бароко, рококо. Мода барочного стилю та дизайн приміщень. Мистецтво бароко, рококо та історія розвитку в Україні.

Особливості розвитку епохи мистецтва класицизму, розвиток класицизму в мистецтві зарубіжних країн та України. Вплив мистецтва класицизму на розвиток архітектури, музики, скульптури, театального та декоративного мистецтва в Україні. Мода та дизайн інтер'єру в

Оволодіння засобами художньої виразності, характерними ознаками різних стилів та напрямів мистецтва минулого.

Пізнання мистецької грамоти, теорія мистецтва (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом вчителя, використання цифрових технологій та медіатекстів.

Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів, стилів мистецтва; розрізняє засоби виразності різних видів та стилів мистецтва, встановлює зв'язки між мистецтвом минулого і сучасного.

Орієнтується в мистецьких стилях, сучасних тенденціях мистецтва, виявляє обізнаність у мистецтві, мистецьких явищах та наводить приклади. Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах, жанрах, стилях та напрямках мистецтва, демонструє музичні, мистецькі, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань у мистецькій діяльності, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю, імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами (зокрема цифровими) для реалізації мистецької ідеї, пропонує різні варіанти втілення, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації.

Створює зображення під час експерименту з кольорами, лініями, формами тощо (графічні, живописні, пластичні, анімаційні, відео тощо), опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою мистецькою діяльністю. Орієнтується в поняттях стилі мистецтва, знає історію розвитку стилів мистецтва минулого. Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності в мистецтві минулого та встановлює зв'язки з творами мистецтва минулого та сучасними мистецькими тенденціями.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає твори різних видів, жанрів та стилів мистецтва, інтерпретує твори вербально і залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів, жанрів та стилів мистецтва для

стилі класицизм. Видатні митці епохи класицизму, шедеври мистецтва.

Історія розвитку архітектури, скульптури, живопису, декоративного, театрального та музичного мистецтва романтичного стилю та стилю реалізм. Мода і стиль, дизайн інтер'єру цих епох.

Пам'ятки українського мистецтва в романтичному стилі та стилі реалізм. Історія, культурні традиції. Видатні зарубіжні та українські митці епохи класицизму, шедеври мистецтва цих епох.

Зміст і смисл, теми/сюжети творів різних стилів мистецтва минулого.

Сприймання, інтерпретація музичних творів джазової, рок та популярної музики.

Аналіз, інтерпретації та критичне оцінювання змісту, тем/сюжетів, особливостей засобів виразності, авторської пісні, творів електронної музики, творів хореографії. Сприймання особливостей художніх образів творів, характерних

пояснення власного враження та висловлює власне ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію, спостерігає, досліджує навколишнє середовище, стежить за мистецькими подіями, явищами, фіксує ідеї для творчості.

Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них, реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, розрізняє стилі у різних видах мистецтва; виконує ескізи, композиції, театралізації; застосовує знання і вміння щодо стилів і напрямів мистецтва у художньо-творчій діяльності, при виконанні індивідуальних і групових проєктів, застосовує спеціальну термінологію в процесі міжособистісного спілкування, спостерігає, досліджує навколишнє середовище, стежить за мистецькими подіями, явищами, фіксує ідеї для творчості.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах, жанрах і стилях мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань у мистецькій діяльності, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю, імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами (зокрема цифровими) для реалізації мистецької ідеї, пропонує різні варіанти втілення, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації.

Створює зображення під час експерименту з кольорами, лініями, формами тощо (графічні, живописні, пластичні, анімаційні, відео тощо),

ознак інструментальних, вокальних, сучасних творів музичного мистецтва.

Виконання сучасних та народних пісень, а також їхніх обробок (хором, соло, ансамблем), набуття досвіду здійснення вокальної (мелодійної) та ритмічної імпровізації.

Музикування, створення музичного супроводу, інструментальної ритмічної імпровізації. Виконання пластичних рухів під музику, пластична імпровізація. Театралізована творчість, ігрова діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою мистецькою діяльністю.

Самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації, імпровізує, поєднує різні засоби і способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом. Демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму.

Реалізує ідеї самостійно або в групі, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використовує знання та уміння з інших освітніх галузей.

Спостерігає, досліджує довкілля, застосовує результати спостережень у мистецькій діяльності: музикування, пластичні рухи, використовує художню літературу для створення власних творів мистецтва, бере участь у проектній діяльності.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні та слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів, усвідомлено самовдосконалюється.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує і може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею.

Пояснює свої бажання та можливості у творчості, розуміє власні сильні сторони, враховує свої досягнення під час самопрезентації, конструктивно

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення.

Визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження, виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами.

Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей. Оцінює власні мистецькі здобутки та свою творчість; демонструє власні досягнення, презентує результати своєї творчості публічно.

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації

Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації, обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір.

Самостійно шукає і добирає аудіо-, відео-, ілюстративні та текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання, самостійно впорядковує дібрані

<p>матеріали, розрізняє первинні й вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання та здобуття знань про мистецтво. Визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії, виявляє та з урахуванням відповідальності використовує ліцензований/ авторський продукт, зокрема у власній мистецькій діяльності.</p>		
---	--	--

9 КЛАС

МИСТЕЦТВО СУЧАСНОСТІ

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/ інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Тема І. Шляхами розвитку мистецтва сучасності		
<p style="text-align: center;"><i>Мистецька грамотність</i></p> <p>1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва</p> <p>Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів мистецтва, розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів та стилів мистецтва, виявляє характерні особливості та стильові ознаки твору мистецтва, наводить приклади зі знайомих творів за характерними ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного виду, жанру в новому для себе творі в певному стилі.</p> <p>Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів, стилів мистецтва; розрізняє засоби виразності різних видів мистецтва, встановлює зв'язки між стилями та видами мистецтва.</p> <p>Орієнтується в особливостях стилів мистецтва: імпресіонізм та постімпресіонізм, модернізм і постмодернізм, виявляє обізнаність у мистецтві певного стилю в мистецтві зарубіжжя та України і різних народів світу, наводить приклади використання стильових ознак у творах митців.</p> <p>Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності з видами аранжування в інструментальній та вокальній музиці, встановлює зв'язки народного мистецтва із сучасними мистецькими тенденціями.</p>	<p>Стили та напрями мистецтва сучасності. Стили імпресіонізм та постімпресіонізм у мистецтві, їхні характерні ознаки. Історія розвитку мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму в різних країнах зарубіжжя.</p> <p>Розвиток архітектури, скульптури, різних напрямів живопису, музичного та театрального мистецтва, декоративного мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму.</p> <p>Модні тенденції імпресіонізму й постімпресіонізму та дизайн приміщень.</p> <p>Історія розвитку мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму в Україні. Шедеври стилів в українському мистецтві.</p> <p>Особливості розвитку епохи мистецтва модернізму та постмодернізму. Архітектура, скульптура, історія розвитку різних напрямів живопису, музичного та театрального мистецтва, декоративного мистецтва модернізму і постмодернізму. Мода та дизайн інтер'єру модернізму та постмодернізму. Видатні митці епохи модернізму і постмодернізму, шедеври мистецтва.</p> <p>Історія розвитку модернізму і постмодернізму в Україні. Шедеври стилів в українському мистецтві.</p> <p>Зміст і смисл, теми/сюжети творів різних стилів сучасності.</p>	<p>Оволодіння основами мистецької грамотності. Знайомство з роллю сучасного мистецтва в житті людей, творчістю митців імпресіонізму та постімпресіонізму, модернізму і постмодернізму зарубіжжя та України.</p> <p>Дослідження мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму в різних країнах зарубіжжя, творчості митців. Знайомство з особливостями архітектури, скульптури, різних напрямів живопису, музичного та театрального мистецтва, декоративного мистецтва імпресіонізму та постімпресіонізму, модернізму і постмодернізму.</p> <p>Оволодіння мистецькою грамотою (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом вчителя.</p>
<p style="text-align: center;"><i>Мистецька діяльність</i></p> <p>2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва</p>		<p>Сприймання, інтерпретація творів мистецтва стилів імпресіонізм та постімпресіонізм, модернізм і постмодернізм, здійснення аналізу, інтерпретації та критичного оцінювання творів мистецтва різних стилів.</p>

Сприймає твори мистецтва, інтерпретує твори вербально і залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів, жанрів мистецтва для пояснення свого враження та висловлює власне ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію. Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них, реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму. Створює живописні, графічні та декоративні композиції у різних стилях і напрямках; застосовує знання про стилі та напрями мистецтва для самореалізації; планує виконання проєктів у процесі художньо-творчої і соціокультурної мистецької діяльності.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю. Створює живописні, графічні та декоративні композиції у різних стилях і напрямках; застосовує знання про стилі та напрями мистецтва для самореалізації; планує виконання проєктів у процесі художньо-творчої та соціокультурної діяльності, інтерпретує й порівнює твори мистецтва різних стилів і напрямів.

Виконує пісні народні та сучасні, бере участь у виконавській творчості, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації, імпровізує, поєднує різні засоби і способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом. Демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму.

Виконання пісень, здійснення вокальної (мелодійної), інструментальної ритмічної імпровізації, виконання творчих завдань на різні види мистецької діяльності: ліплення, малювання, конструювання, аплікація, створення ескізів дизайнів, театралізована творчість, ігрова діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів.

Спостерігає, досліджує довкілля, використовує результати спостережень у мистецькій діяльності, бере участь у проєктній діяльності.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні та слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів, усвідомлено самовдосконалюється.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує та може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею.

Пояснює свої бажання і можливості у творчості, розуміє власні сильні сторони, враховує свої досягнення під час самопрезентації, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення.

Визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження, виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва різних стилів і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами.

Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей. Оцінює власні мистецькі здобутки та свою творчість; демонструє власні досягнення, презентує результати своєї творчості публічно.

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації

Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації, обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір.

Самостійно шукає і добирає аудіо-, відео-, ілюстративні та текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання, самостійно впорядковує дібрані матеріали, розрізняє первинні й вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання та здобуття знань про мистецтво. Визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії, виявляє і з урахуванням відповідальності використовує ліцензований/ авторський продукт, зокрема у власній мистецькій діяльності.

Тема II. У світі видів мистецтв сучасності

Мистецька грамотність

1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів мистецтва, новітніх мистецтв: кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, новітніх мистецьких явищ.

Мистецькі явища та сучасні тенденції мистецтва. Характеристика мистецьких явищ у різних видах мистецтва ХХ — початку ХХІ століття.

Мистецтво хореографії. Види та жанри хореографії, історія їхнього розвитку в країнах зарубіжжя та Україні.

Фотомистецтво. Види та жанри фотомистецтва. Фотодизайн.

Оволодіння засобами художньої виразності, характерними ознаками різних видів мистецтва: кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії.

Знайомство з теорією мистецтв (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність,

Розрізняє спільне та відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, виявляє характерні особливості сучасних творів мистецтва, наводить приклади зі знайомих творів за характерними ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного виду, жанру в новому для себе творі.

Розбирається в музичних явищах та сучасних тенденціях мистецтва, різних видах мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, виявляє обізнаність у мистецтві в музичних явищах ХХ — початку ХХІ ст., наводить приклади.

Орієнтується в поняттях мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, інших новітніх мистецтв, знає і розрізняє форми збереження культурної спадщини.

Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності в інструментальній та вокальній музиці та встановлює зв'язки народного мистецтва із сучасними мистецькими тенденціями.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає твори мистецтва, інтерпретує твори вербально та залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів, жанрів мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії для пояснення власного враження та висловлює своє ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію. Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них, реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму.

Види екранних мистецтв. Телебачення, реклама. Кліп, ролик.

Блогерство як сучасний рух у мистецтві. Мистецтво в YouTube, Instagram. Реклама і ролики.

Кіномистецтво. Історія розвитку кіномистецтва зарубіжжя та України. Жанри кіномистецтва. Актори та режисери світового кіно.

Мистецтво мультиплікації, види та жанри мультиплікації.

Новітні мистецькі явища ХХІ століття.

Перформанс як новітня форма й жанр сучасного мистецтва. Історія розвитку перформансу у сучасному візуальному мистецтві. Мистецтво інсталяції, сучасні види дизайну. Використання цифрових технологій у сучасному мистецтві ХХІ століття.

Форми збереження культурної спадщини. Сім чудес світу. Музеї світу. Видатні пам'ятки мистецтва ЮНЕСКО.

Музеї світу. Види музеїв. Заповідники та музеї світу й України.

Особливості новітніх мистецьких професій початку ХХІ століття.

початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом вчителя, використання цифрових технологій та медіатекстів.

Сприймання, інтерпретація музичних творів різних видів мистецтва кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії.

Аналіз, інтерпретації та критичне оцінювання змісту, тем/сюжетів, особливостей, засобів виразності творів.

Виконання сучасних та народних пісень та їхніх обробок.

Виконання творчих видів мистецької діяльності, вправи, творчі завдання, мистецькі проекти.

Театралізована творчість, ігрова та хореографічна діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів. Створення роликів, відео, кліпів, невеликих фільмів, рекламних роликів.

Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва, демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю. Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів кіно, мультиплікації, телебачення, фотомистецтва, хореографії, уміє створювати ескізи рекламної продукції вітчизняного виробництва; використовує комп'ютерні технології. Здійснення віртуальних подорожей музеями світу та України.

Самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації, імпровізує, поєднує різні засоби і способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення, опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом. Демонструє музичні, акторські та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму.

Реалізує ідеї самостійно або в групі, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використовує знання та уміння з інших освітніх галузей.

Спостерігає, досліджує довкілля, використовує результати спостережень у мистецькій діяльності: музикування, пластичні рухи, використовує художню літературу для створення власних творів мистецтва, бере участь у проектній діяльності.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь, аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні та слабкі сторони в мистецькій творчості,

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації. Робота з мистецьким медіатекстом для художнього самовираження, творчого задуму.

характеризує причини труднощів, усвідомлено самовдосконалюється.

Демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує і може дискутувати, відстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності, цілісно представляє та обґрунтовує задум/ідею.

Пояснює свої бажання і можливості у творчості, розуміє власні сильні сторони, враховує свої досягнення під час самопрезентації, конструктивно сприймає критику вчителя чи інших осіб, аналізує помилки з метою самовдосконалення.

Визнає можливість варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості та право на самовираження, виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами.

Обирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами, демонструє наполегливість у досягненні мети, зокрема реалізації власних ідей. Оцінює власні мистецькі здобутки та свою творчість; демонструє власні досягнення, презентує результати своєї творчості публічно.

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.

4. Використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації

Створює, обробляє та з урахуванням відповідальності поширює мистецький медіатекст, де, зокрема, поєднано кілька видів медіа; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно

до форми передавання інформації, обирає способи творення, зокрема медіаформати (додавання ілюстрацій, створення нескладних графічних зображень, аудіо-/відеороликів, фото тощо) для художнього самовираження, може прокоментувати задум та обґрунтувати вибір.

Самостійно шукає та добирає аудіо-, відео-, ілюстративні й текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання, самостійно впорядковує дібрані матеріали, розрізняє первинні та вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про мистецтво. Визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії, виявляє і з урахуванням відповідальності використовує ліцензований/ авторський продукт, зокрема у власній мистецькій діяльності.

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Необхідною умовою реалізації модельної програми є дотримання інтегративного підходу в навчанні, який може розглядатися у декількох значеннях:

— (у вузькому) через узгодження програмового змісту в межах галузі між різними навчальними предметами (за умови автономного викладання «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво» в 7 класі);

— (у широкому) через узгодження предметів мистецької освітньої галузі зі змістом інших освітніх галузей (наприклад, сприймання музичного твору, мультфільму тощо на заняттях з вивчення мови), за умови дидактичної доцільності та коректності використання того чи іншого матеріалу в 7-9 класах.

Побудова модельної програми інтегрованого курсу «Мистецтво» передбачає навчання за навчальним предметом двічі на тиждень (2 години на тиждень), причому в 7 класі одна з них присвячується вивченню музичного мистецтва в інтеграції з іншими видами мистецтва, а друга — образотворчого мистецтва в інтеграції з іншими видами мистецтва, в 8-9 класах викладається як інтегрований курс «Мистецтво».

Освітній процес спрямовано на набуття комплексу ключових й предметних компетентностей у сфері музичного та образотворчого мистецтва та інших видів мистецтва.

Результатом мистецької освіти школярів повинен стати комплекс сформованих ключових і предметних компетентностей, які проявляються через мистецьку грамотність, у мистецькій діяльності здобувачів освіти та здійсненні мистецької комунікації.

У 7 класі, застосовуючи інтеграцію через узгодження програмового змісту в межах галузі при автономному викладанні між різними навчальними предметами «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», в процесі викладання інтегрованого курсу слід урахувати єдність таких видів мистецтва: музичного мистецтва та образотворчого мистецтва. Обидва види мистецтва мають спільні та відмінні риси, на уроках учитель їх репрезентує у своїй неповторності (виокремлюючи розбіжності між ними й характерними рисами, які притаманні тільки цьому виду мистецтва) та в єдності (через знаходження спільних рис та характеристик).

У 8-9 класах уроки викладаються як інтегрований курс «Мистецтво».

Концептуальні засади інтегративного навчання мистецтва базуються на єдності всіх складових: цілей, організації навчання, що базується на єдності мистецької грамотності, мистецької діяльності та мистецької комунікації.

Другий цикл базового предметного навчання базової середньої освіти навчання мистецтва в 7-9 класах базується на інтегрованому, діяльнісному, особистісно орієнтованому, компетентнісному, диференційованому, індивідуальному підходах, які дозволяють у єдності та протиставленні набутти мистецького досвіду й опанувати основні види мистецтва: музичне, візуальне (образотворче), хореографічне, театральне, екранні, при домінантному вивченні музичного та візуального мистецтва. Інтегрований підхід у вивченні мистецтва ґрунтується на єдності різних видів мистецтва. Провідними видами діяльності відповідно до змістових ліній програми є мистецька грамотність, мистецька діяльність та мистецька комунікація, у процесі яких відбувається формування і розвиток *предметних мистецьких компетентностей* — музичних, образотворчих тощо.

Особливості організації освітнього процесу під час вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво. 7-9 класи»

Структура навчального року (за чвертями, півріччями, семестрами), тривалість навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, інші форми організації освітнього процесу встановлюються закладом загальної середньої освіти в межах часу, передбаченого освітньою програмою.

Основною формою навчання мистецтва є *урок* як основна форма організації навчання мистецтва в школі, якісна своєрідність його залежить від цілей, характеру спілкування та взаємодії педагога з учнями, методів навчання та виховання.

Уроки можуть проводитись у різних формах: бесіда, діалог, дискусія, проєкт тощо.

Тривалість уроків у закладах освіти у 7-9 класах становить 45 хвилин. Заклад освіти може обрати інші, крім уроку, форми організації освітнього процесу.

На основі модельної освітньої програми предмета/інтегрованого курсу вчитель/вчителька складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу.

Календарне планування здійснюється вчителями на підставі модельної програми в довільній формі, з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою

педагога. Автономія вчителя/вчительки має бути забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

При розробленні календарно-тематичного, системи поурочного планування вчителю/вчительці необхідно самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в обраному ними підручнику. Педагог може самостійно переносити теми уроків, відповідно до засвоєння учнями навчального матеріалу, визначати кількість годин на вивчення окремих тем. Адміністрація закладу загальної середньої освіти або працівники методичних служб можуть лише надавати методичну допомогу вчителю/вчительці з метою поліпшення освітнього процесу, а не контролювати його.

Тематичне планування — визначення послідовності уроків, основних видів роботи на уроці. Педагог може його здійснювати на основі обраного підручника. Тематичне планування розпочинається з ретельного вивчення педагогом навчальної програми з предмета, освітніх стандартів, визначення основних виховних і розвивальних завдань у межах навчального предмета в цілому і з певної теми зокрема.

Модельна програма передбачає творче ставлення вчителя до змісту і технологій навчання, добору освітнього мистецького матеріалу: кожен педагог має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та виконання учнями, орієнтуючись на критерій їхньої високої художньої якості, тематику, цікавість для учнів і відповідність їхньому віку. Вищезначене відображається у календарно-тематичному плані педагога на навчальний рік, відповідно до якого він (вона) здійснює навчання здобувачів освіти.

Орієнтовним плануванням передбачено планування двох уроків мистецтва на тиждень або складання планів на окремі предмети за видами мистецтва: образотворче мистецтво і музичне мистецтво за спільною тематикою.

Зважаючи на визначені основні пріоритетні напрями мистецької діяльності, вчитель мистецтва планує проведення уроків мистецтва, розрахованих на 2 години на тиждень, одна з яких присвячена вивченню музичного мистецтва, а інша — вивченню образотворчого мистецтва. Всього на вивчення мистецтва в 7-9 класах відводиться 70 годин; відповідно на I семестр — 32 години, а на II семестр — 34 години та 2 години резервного часу, що передбачає організацію екскурсій, відвідування музеїв тощо, або 35 годин на I семестр — 16 години, а на II семестр — 16 години та 3 години резервного часу.

Поурочний план складають на основі тематичного плану, змісту програми, знання вчителем учнів, а також рівня їхньої підготовки. В плануванні уроку передбачено два етапи: осмислення мети уроку, осмислення і розробка кожного етапу уроку; запис плану уроку.

Мета уроку визначається на основі змісту модельної програми. Вчитель розробляє сценарій уроку, розглядає та планує свої дії та дії учнів.

Наступний етап планування — підбір освітнього мистецького матеріалу та підготовка аудіовізуального супроводу уроку. Педагог планує необхідний та достатній матеріал, з яким повинні ознайомитися школярі, добирає твори для сприймання (виконання), накреслює послідовність етапів уроку та обирає види практичної мистецької діяльності. Підготовка учителя до уроків охоплює не тільки опис структури і послідовності етапів уроків, а й прогнозує можливі запитання, відповіді, судження самих учнів.

Запис плану уроку. Після ретельного аналізу та обдумування композицій уроку педагог пише план-конспект уроку. План уроку — це творчий пошук педагога і прояв його педагогічної майстерності, в якому є місце педагогічній імпровізації.

Структура уроку може бути, наприклад, такою: *тема уроку*, клас, *мета уроку з конкретизацією його дидактичних завдань*, опис змісту й форм організації мистецької освітньої діяльності школярів, добір і запис *методів, засобів навчання, система завдань, контроль і корекція* навчальної діяльності учнів. У плані уроку уточнюється його структура, визначається орієнтовна міра часу на різні види роботи, передбачаються заходи перевірки успішності навчання школярів, конкретизуються їхні прізвища, кого планується опитати, перевірити тощо. Успіх уроку залежить не тільки від старанної підготовки до нього вчителя, а й від підготовки самих учнів до роботи на уроці, від того психологічного настрою, з яким вони приходять на урок.

Орієнтовна схема плану-конспекту уроку залежить від типу уроку та його місця у вивченні теми.

Орієнтовна схема плану-конспекту уроку

1. Тема програми, тема уроку.
2. Мета уроку. Завдання: а) освітні; б) виховні; в) розвиваючі. Компетентності.
3. Тип уроку. Вид уроку. Методи навчання; методи викладання.
4. Обладнання. Засоби навчання. Дидактичний, методичний, наочний матеріал. Твори, що вивчаються.
5. *Хід уроку по етапах*: Актуалізація опорних знань і мотиваційних станів. Форми та види ознайомлення із новим матеріалом. Опис ходу проведення практичних і творчих завдань. Опис ігрової діяльності. Рефлексія, оцінювання навчальних досягнень. Підсумок уроку.

Сучасний урок мистецтва становить основу педагогічної системи формування в учнів свідомого художньо-естетичного, ціннісного ставлення до мистецтва. Педагог має бути комунікативно виразним, аби учні не тільки розуміли, а й позитивно сприймали як мовлення учителя, так і паралінгвістичний контекст мови (доречність жестів, міміки, зовнішній вигляд тощо) та елементарно володіли цим мистецтвом самі.

Загальні вимоги до організації уроку:

- проведення уроку на основі сучасних наукових досягнень, передового педагогічного досвіду та закономірностей навчального процесу;
- проведення уроку на основі методик гуманних дидактичних і мистецьких концепцій;
- особистісна спрямованість на уроці, яка дозволяє забезпечити умови для самореалізації кожного учня та розвитку ефективної навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням інтересів, потреб, нахилів, здібностей, життєвих цінностей учнів;
- оптимальне поєднання і системна реалізація на уроці дидактичних принципів;
- встановлення на уроці інтеграційних, міжпредметних зв'язків;
- зв'язок із раніше засвоєними знаннями, навичками, уміннями, опора на досягнутий рівень розвитку учнів;
- актуалізація, стимулювання й активізація розвитку всіх сфер особистості учня: мотиваційної, пізнавальної, емоційно-вольової, фізичної, моральної тощо;
- логічність, вмотивованість та емоційність усіх етапів навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- ефективне застосування сучасних дидактичних засобів, педагогічних інноваційних технологій, комп'ютерних технологій, мас-медіа;
- тісний зв'язок навчання із життям, перш за все — з особистісним досвідом учня;
- формування практично необхідних знань, навичок, умінь, ефективної методики навчально-пізнавальної діяльності;
- формування мотивації навчально-пізнавальних дій, професійного становлення, потреби постійної самоосвіти;
- діагностика, прогнозування, проєктування і планування кожного уроку.

Кожний урок мистецтва має сприяти ефективній реалізації основних функцій дидактичного процесу — освітньої, розвиткової, виховної та самовдосконалення. На перший план уроку виходить виховна функція дидактичного процесу, що вимагає від вчителя зміни парадигми уроку, з метою формування духовного світу учня, розвитку таких особистісних якостей, як самоактуалізація та самореалізація, визнання права бути суб'єктом навчального процесу та формування суб'єкт-суб'єктних взаємин на кожному уроці, розвиток гуманної та особистісно спрямованої парадигми.

До традиційних типів ми зараховуємо уроки:

- введення в тему;
- заглиблення в тему;
- узагальнення та систематизації знань;
- контролю та оцінювання навчальних досягнень.

Кожен тип уроку мистецтва має свою структуру, яка є інваріантною.

Варіюватися в межах комбінованого уроку може побудова уроку. Це залежить від навчально-виховної мети, якої вчитель планує досягнути в процесі уроку.

Урок введення в тему

Ці уроки є першими в темі, на яких учитель мистецтва знайомить із темою та розповідає про основні завдання під час вивчення теми. Уроки введення в тему слугують підґрунтям для поглиблення і систематизації знань, практичних умінь і навичок, які набувають учні в процесі опанування різних видів мистецької діяльності. На зосередження уваги школярів щодо розв'язання проблемних питань уроку. Головне завдання вчителя на таких уроках — підвести школярів до самостійних висновків та узагальнень наприкінці уроку. На основі створення пошукової ситуації учні роблять висновки про важливість та основні положення з вивчення теми.

Урок заглиблення в тему

Такі уроки є продовженням першого уроку в темі, на кожному уроці заглиблення в тему (вони являють собою всі уроки, крім першого, передостаннього та останнього уроків) школярі під керівництвом учителя пізнають і практично опрацьовують усі аспекти теми, що вивчається. Головне завдання педагога, поступово розкриваючи нові грані теми, встановлювати зв'язки теми уроку із набутим практичним мистецьким досвідом школярів. Форми і методи, які вчитель обирає для організації структурних елементів уроку, повинні підпорядковуватися підтемі, яка органічно складає послідовність засвоєних практичних умінь школярів.

Урок узагальнення та систематизації знань (на уроках мистецтва це передостанній урок в кінці семестру)

Структура уроку така: повідомлення теми, мети та завдань уроку; актуалізація мотивації учіння учнів; відтворення й узагальнення понять і засвоєння відповідної їм системи знань; узагальнення та систематизація основних теоретичних положень і відповідних наукових ідей; самостійна творча робота, виконання тестових завдань, підсумки уроку.

Урок контролю та оцінювання навчальних досягнень. Підсумковий урок

Цей урок є останнім уроком навчальної чверті (семестру), на якому учитель узагальнює вивчений матеріал, підбиває підсумки вивченого, зосереджує увагу на творчих здобутках школярів, практичних досягненнях у сфері художньо-творчої діяльності учнів, підбиває підсумок щодо ступеня засвоєння мистецької інформації, повторює основні поняття з теми, пригадує разом із учнями мистецькі твори, порівнює, узагальнює інформацію. Особливої уваги вчитель приділяє формі проведення уроку, демонструє творчі здобутки у вигляді готових практичних робіт, влаштовує виставки, проводить тестування, обговорення, визначає рівень сформованості ключових компетентностей та проводить оцінювання навчальних досягнень школярів. Основною метою цих уроків є стимулювання учнів до подальшого опанування мистецтва, заохочує школярів та сприяє розвитку творчого потенціалу кожного школяра.

Вимоги до інтегрованих уроків:

Інтегрований урок — це міждисциплінарне об'єднання уроків, спрямоване на комплексне пізнання теми, законів, ідей з метою отримання школярами більш поглибленого розуміння тієї чи іншої ситуації.

Інтеграція в процесі вивчення мистецтва розуміється як процес пристосування чи об'єднання окремих елементів або частин різних видів навчальної діяльності в єдине ціле, за умови цілісної функціональної їхньої однотипності.

Метою інтегрованих уроків стає формування в учнів цілісного світогляду про мистецтво, активізація пізнавальної мистецької діяльності, підвищення якості засвоєного матеріалу, розвиток творчого і критичного мислення, створення творчої атмосфери, формування навичок самостійної роботи, ефективна реалізація розвивально-виховної функції.

Інтегровані уроки в освітній галузі «Мистецтво» розраховано на 2 години на тиждень (всього 70 годин), причому на одній із них відбувається акцентуація на музичне мистецтво, на іншій — на образотворче мистецтво.

Варто звернути увагу на те, що на двох уроках визначається одна тема, але плануються різні мета й завдання.

Слід звернути особливу увагу на набуття мистецької грамотності, на єдність і розбіжність між мистецькими поняттями, на поєднання видів мистецької діяльності, зазначених у програмі, а також доцільність та оптимальність практичних і творчих форм мистецької діяльності, методів, прийомів у пізнанні мистецтва та набутті практичного досвіду художньо-творчої мистецької діяльності та здійснення мистецької комунікації.

7 клас

Орієнтовна структура інтегрованого уроку (музична складова)

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань. Мотивація до навчання.
3. Мистецька грамотність. Мистецька діяльність. Новий матеріал: музичне сприймання, аналіз та інтерпретація музичного твору (музичних творів), знайомлення з музичними, мистецькими поняттями, творчістю композиторів.
4. Мистецька діяльність. Практична художньо-творча мистецька діяльність: навчання співу (розспівки, виконання пісень); пластичне інтонування, виконання музично-ритмічних рухів, елементарне музикування.
5. Мистецька комунікація. Ігрове спілкування: музично-дидактичні, музично-сюжетні ігри, інсценування пісень, казок, програмних творів тощо. Оцінювання мистецької діяльності, обговорення успіхів та досягнень.
6. Узагальнення мистецької діяльності: закріплення вивченого матеріалу, оцінювання навчальних досягнень. Рефлексія.
7. Підсумок уроку.

Орієнтовна структура інтегрованого уроку (образотворча складова)

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань. Мотивація до навчання.
3. Мистецька грамотність. Мистецька діяльність. Новий матеріал: сприймання творів образотворчого мистецтва, аналіз та інтерпретація мистецьких творів, знайомлення з образотворчими, мистецькими поняттями, творчістю митців.
4. Мистецька діяльність. Практична художньо-творча мистецька діяльність: виконання підготовчих творчих вправ із роз'ясненнями; самостійна художньо-творча діяльність (з демонстрацією послідовності виконання завдань, інструктажем — словесний, візуальний, відео).
5. Мистецька комунікація. Ігрове спілкування: мистецькі дидактичні, мистецько-сюжетні ігри. Оцінювання мистецької діяльності, обговорення успіхів та досягнень.
6. Узагальнення мистецької діяльності: закріплення вивченого матеріалу, демонстрація результатів практичної роботи, оцінювання художньо-творчої мистецької діяльності школярів. Рефлексія.
7. Підсумок уроку.

8-9 класи

Орієнтовна структура інтегрованого уроку (образотворча складова)

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань. Мотивація до навчання.
3. Мистецька грамотність. Мистецька діяльність. Новий матеріал: сприймання творів мистецтва, аналіз та інтерпретація мистецьких творів, знайомлення з мистецькими поняттями, творчістю митців.
4. Мистецька діяльність. Практична художньо-творча мистецька діяльність: виконання підготовчих творчих вправ із роз'ясненнями; самостійна мистецька діяльність (з демонстрацією послідовності виконання завдань, інструктажем — словесний, візуальний, відео).
5. Мистецька комунікація. Ігрове спілкування: мистецькі дидактичні, інтерактивні ігри, вправи, творчі завдання. Оцінювання мистецької діяльності, обговорення успіхів та досягнень.
6. Узагальнення мистецької діяльності: закріплення вивченого матеріалу, демонстрація результатів практичної роботи, оцінювання мистецької діяльності школярів. Рефлексія.
7. Підсумок уроку.

Урок узагальнення знань проходить у вигляді цікавої мистецької подорожі, екскурсії тощо.

Нетрадиційний (нестандартний урок) — це імпровізоване навчальне заняття, що має нетрадиційну структуру. На уроках мистецтва цей тип уроку можна використовувати майже на кожному уроці, окрім першого та останнього уроків у темі. Назви уроків дають деяке уявлення про мету, завдання та методику проведення таких занять. Найпоширеніші серед них — уроки-пресконференції, уроки-аукціони, уроки-ділові ігри, уроки-занурення, уроки-змагання, уроки типу КВК, уроки-консультації, комп'ютерні уроки, уроки-консилиуми, уроки-твори, уроки-винаходи, уроки-заліки, театралізовані уроки, уроки взаємного навчання учнів, уроки творчості, уроки-сумніви, уроки-конкурси, уроки-фантазії, уроки-концерти, уроки-екскурсії, інтегральні уроки тощо.

Кожен тип уроку мистецтва має свою структуру, яка є інваріантною. Варіюватися в межах комбінованого уроку може побудова уроку. Це залежить від навчально-виховної мети, якої вчитель планує досягнути в процесі уроку. Учитель подає можливі варіанти та способи виконання діяльності, учні обирають спосіб фіксації нового матеріалу та способи виконання завдань на уроці.

До нетрадиційних (нестандартних) уроків мистецтва належать:

- уроки-ігри (ділові, рольові, мистецькі);
- уроки-сценарії (за прикладом TV-програм);
- уроки-пошуки (з організацією самостійної роботи учнів).